
Секція 1

ТЕОРЕТИКО-ІСТОРИЧНІ ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Вікторія Андріївна Бойко – курсант II курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Уляна Петрівна Брик – курсант II курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри
українознавства Харківського національного університету внутрішніх
справ, кандидат історичних наук*

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ ЗАХОДИ ЦАРИЗМУ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У II ПОЛ. XIX СТ.

Довгий час мовна ситуація в Україні була позначена домінуванням російської мови у ключових сферах суспільного життя. Конституція України, а саме її 10 стаття, чітко визначила державний статус української мови, чим поклала край спекуляціям на тему мовного питання. Тим не менш, час від часу дискусії з цього приводу поновлюються. Справа в тому, що мовне питання споконвіку було одним із засадничих у процесі формування української ідентичності та боротьби за українську державність. Це добре розуміють сучасні російські керманічі, як розуміли і їх попередники ще за імперських часів, коли українській мові було оголошено справжню війну.

На тлі активізації польського національного руху у I пол. 1860-х гг., царська влада вирішила завдати превентивного удару і українським громадам, які почали виникати на межі 50-х – 60-х рр. XIX ст., швидко перетворившись на рушійну силу процесу національного відродження [4]. Так, у липні 1863 р. з'явився циркуляр міністра внутрішніх справ П. Валюєва, який накладав обмеження на видання більшої частини книг, написаних українською (за тодішньою термінологією «малоросійською») мовою. До переліку заборонених потрапляли релігійні, шкільні, наукові та інші видання, за виключенням художніх творів, схвалених спеціальними цензорами. На практиці цензори нерідко забороняли взагалі будь-які україномовні твори, що дало привід одному з фундаторів національного руху, історика М. Костомарову зауважити, що вже менш ніж за десять років після видання циркуляру, українська література в межах Російської імперії фактично зникла [1]. Термін дії циркуляру не було чітко

визначено. Зазначалося, що він може бути скасованим у випадку ухвалення відповідного рішення уряду.

Ще більш болючого удару українській мові царат завдав, видавши у 1876 р. сумнозвісний Емський акт, що суттєво загальмував розвиток української культури та національного руху. Емський акт забороняв ввіз з-за кордону до Російської імперії будь-яких україномовних книг. Вето накладалося як на видання оригінальних творів українською мовою, так і на переклади з іноземних мов. Обмеження щодо друку розповсюджувалися навіть на тексти для нот. Українська мова також була заборонена у театральних виставах та під час проведення публічних читань. Місцева адміністрація мала сприяти припиненню викладання предметів українською мовою у початкових школах та вилученню україномовної літератури з бібліотечних фондів. Більш того, і з текстів російською мовою царські цензори прибирали слово «Україна», замінюючи його на «Малоросія».

Згідно з Емським актом попечителі Київського, Харківського та Одеського навчальних округів мали терміново скласти та надіслати списки всіх викладачів і з зауваженнями, щодо наявності у них «українофільських тенденцій». Таких викладачів передбачалося вислати до Санкт-Петербурзького, Казанського та Оренбурзького округів, а на їх місце призначити етнічних росіян [3, с. 70].

Емський акт став підставою для закриття головного осередку громадівського руху у Києві – Південно-Західного відділу Російського географічного товариства. Невдовзі довелося припинити видання часопису «Киевский телеграф», який було визначено «шкідливим», а його редколегію «неблагонадійною» [2, с. 16]. Своїх посад у Київському університеті були позбавлені ряд професорів – учасників національного руху (М. Драгоманов, Ф. Вовк, М. Зібер, С. Подолинський). М. Драгоманову і П. Чубинському взагалі довелося виїхати за межі України.

Видаючи Емський акт, царська влада, як вважають окремі дослідники, завдавала удару не тільки всім українофілам в цілому, але й планувала обмежити вплив найбільш авторитетних представників цього руху. Зокрема, можна згадати імена В. Антоновича, який став засновником першої громади у Києві, видатного історика М. Костомарова, який власним коштом видавав україномовну літературу за доступними для простого народу цінами, П. Морачевського, який працював над перекладом Євангеліє українською мовою [4]. Всі вони кинули виклик асиміляційній імперській політиці, намагаючись за допомогою мови перетворити малоосвічених українських селян у окрему націю. З огляду на це, видання як Валуєвського циркуляру, так і Емського акту можна розцінити як ознаку слабкості Російської імперії, яка так і не зуміла знайти адекватних шляхів вирішення національного питання, що, в решті решт, і виявилось однією з головних причин її руйнації.

Література

1. «Валуєвському циркуляру» про заборону української мови – 150 років [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.istpravda.com.ua/short/2013/07/30/132286/>
2. Дорошенко В. Життя і діяльність М. П. Драгоманова: Короткий життєписний нарис / В. Дорошенко – Мюнхен, 1963. – 21 с.
3. Міяковський В. Ювілей Цензурного Акту 1876 року / В. Міяковський // Бібліологічні вісті. – К., 1926. – № 3. – С. 62-73.
4. Чорна Л. Громадівський рух 60-70-х рр. XIX ст. у контексті українського національного відродження / Л. Чорна. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11111.html>

Анастасія Віталіївна Войтенко – студентка I курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Вікторія Олегівна Панкратова** – доцент кафедри
юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ЮРИДИЧНА ОСВІТА В ПОЛЬЩІ

На сьогоднішній день актуальним для багатьох є питання, у який вищий навчальний заклад вступати. Українські студенти мають змогу вибрати між закордонним вищим навчальним закладом та вітчизняним. Серед багатьох країн ЄС усе більше і більше абітурієнтів обирають для отримання вищої освіти польський навчальний заклад. Зумовлено це тим, що ця країна є близькою за менталітетом та може надати європейський диплом, з яким майбутні спеціалісти матимуть змогу працювати не лише в країнах ЄС, а й в США та Канаді.

Метою роботи є аналіз сучасної юридичної освіти в Польщі.

У Польщі досить багато університетів, які мають юридичні факультети, до того ж вони часто пов'язані ще з якимось напрямком, наприклад, як право в бізнесі, а це вже дає більший вибір напрямку роботи, більші перспективи. Вступати у вищі навчальні заклади можна як на факультет з англійською мовою навчання так і з польською. В основному для того, щоб отримувати освіту англійською мовою, потрібно мати сертифікат знання мови. Для того ж, щоб отримувати знання польською мовою можна пройти спеціальні підготовчі курси від університету.

У Польщі навчатися на юридичному факультеті може особа, яка завершила навчання в ліцеї, має свідоцтво зрілості та склала державний іспит (українські аналоги атестата середньої школи та незалежного тестування відповідно). Середній вік вступників становить 18 років. Для